

Timothy Pogačar

Državna univerza Bowling Green, Ohio, ZDA

UDK 070(73):94(497.4):81'25

Revija *Slovene Studies* (ZDA)

Prispevek opisuje zgodovino revije *Slovene Studies* in predstavlja ideje za njeno prihodnost. Revija je strokovno glasilo Društva za slovenske študije (Society for Slovene Studies, SSS), ki ga je ustanovila skupina strokovnjakov leta 1973 v New Yorku.¹ Revija je začela izhajati leta 1975 kot *Papers in Slovene Studies* in se je leta 1978 preimenovala v *Slovene Studies*, tako izhaja nepretrgoma že skoraj 40 let. Seminar slovenskega jezika, literature in kulture je v razvoju revije igral posredno, vendar pomembno vlogo. Kolegi na Filozofski fakulteti in organizatorji Seminarja so se v reviji pojavljali kot avtorji prispevkov ob prispevkih strokovnjakov na drugih fakultetah Univerze v Ljubljani in Mariboru, Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Inštituta za novejšo zgodovino in drugih evropskih in ameriških akademskih ustanov. Na drugi strani pa se člani Društva za slovenske študije že desetletja udeležujejo Seminarja, med njimi tudi uredniki revije, in lahko bi trdili, da je sodelovanje na Seminarju vplivalo tudi na njihovo urednikovanje.

strokovne revije, slovenska zgodovina, prevajanje

This article describes the history of the journal *Slovene Studies* and presents ideas for its future. The journal is a scholarly publication of the Society for Slovene Studies, which was founded by a group of scholars in New York in 1973. The journal began to appear in 1975 as *Papers in Slovene Studies* and was renamed *Slovene Studies* in 1978. It is thus approaching its fortieth year of publication. The SSSLLC played an indirect but key role in the journal's development. Colleagues at the Faculty of Arts and seminar organisers have been authors of articles in the journal, as have scholars from other parts of the University of Ljubljana, the University of Maribor, the Slovene Academy of Sciences and Arts, the Institute of Contemporary History, and other European and North American academic institutions. Likewise, SSS members, including the journal's editors, have been attending the SSSLLC for decades. The latter can attest that participation in the SSSLLC has influenced their work as editors.

scholarly journals, Slovene history, translation

Ustanovitev revije *Slovene Studies*

Člane skupine Društva za slovenske študije – Henryja Cooperja, Williama Derbyshirea, Metoda Milača, Carole Rogel, Jožeta Velikonjo, Rudolfa Šušla in pokojne Toussainta Hočevarja, Bogdana Novaka in Rada Lenčka – sem prvič srečal oktobra leta 1977 na konferenci AAASS² v glavnem mestu Washingtonu. Omenjeni, zelo sposobni kolegi niso bili le uspešno vodstvo Društva, ampak so imeli tudi pomembna mesta na univerzah, kjer so poučevali, in v nacionalnih slavističnih strokovnih organizacijah, na primer Henry Cooper in William Derbyshire. Jezikoslovci, literarni zgodovinarji in ekonomisti so razširili vsebino revije, ki objavlja gradivo iz humanističnih in družboslovnih disciplin. Vsebina izbranih števil veliko pove o zgodovini revije.

Prvo številko predhodnika revije *Slovene Studies*, z naslovom *Papers in Slovene Studies 1975*, je uredil Rado Lenček. Štirje od šestih člankov v tej številki so bili predelani referati z ustanovne konference leta 1973 v New Yorku. To so: *Slovenska identiteta v sodobni Evropi* Jožeta Velikonje, *Ekonomski določujoči dejavniki v razvoju slovenskega narodnega sistema* Toussainta Hočevarja,

¹ Za kratek zgodovinski pregled glej Rogel 2012.

² American Association for the Advancement of Slavic Studies.

V izviru slovenske nacionalne individualnosti Bogdana Novaka in *Slovenija danes: komentar* Carole Rogel. Rado Lenček in Henry Christian sta prispevala še razpravi o Louisu Adamiču. Še danes se zdijo ti članki sveži in informativni. Na primer: geograf Jože Velikonja je v slovenski diaspori videl »dokaz teritorialno razpršenega, operativno povezanega kulturnega sistema, ki se oblikuje na osnovi svojih operativnih dejstev, ne pa na osnovi teritorialnega stika ali realizacije v ustanovah« (Velikonja 1975: 6).³ Druga ključna tema v njegovem članku je regionalizem. V svojem članku *Landscapes of Slovenia* (1989) Velikonja obravnava pomen pokrajine. Podobne ideje zanimajo raziskovalce tudi danes, na primer v sodobnem projektu Prostor slovenske literarne kulture, ki poteka na SAZU.⁴

V *Papers in Slovene Studies* (1976) so se predstavili novi avtorji in teme, s katerimi so se ukvarjali tudi v naslednjih desetletjih. Pogled na kazalo revije opozarja na teme, ki so bile vodilne v reviji in kasnejših knjigah članov društva, na primer: *Tasso in Prešernov Krst pri Savici* Henryja Cooperja, *Izbrane teme slovenskih narodnih balad* Lene Lenček, *O izvoru homonimnosti v slovenskem jeziku* Williama Derbyshireja in *Menjava soglasnikov v dialektu Sele Fare* Toma Priestlyja.

Rast Društva za slovenske študije

Prvo desetletje je bilo društvo dejavno predvsem v Severni Ameriki. Rast društva so pospeševale skupine članov v različnih ameriških mestih, na primer John Nielsen, Rado Lenček in drugi v New Yorku; Carole Rogel, Kenneth Naylor, Charles Gribble in drugi na univerzi Ohio State; Matt Šusel, Vladimir Rus in drugi v Clevelandu; Vladimir Pregelj in Leopoldina Plut-Pregelj v glavnem mestu Washingtonu. Lahko bi dodali imena članov v drugih mestih, kot so Boston, Chicago in Seattle, ki so podpirali društvo, rekrutirali nove člane in s tem vzdrževali revijo *Slovene Studies*. Ta socialni aspekt zgodovine društva in revije je pomemben za razumevanje njene prihodnosti in uspehov. Srečanja članov društva na mednarodnih in regionalnih konferencah ter tudi udeležba na prireditvah na univerzah in v etničnih skupinah promovirajo delo društva, pritegnejo potencialne člane in s tem tudi finančno okrepijo revijo.

Deset let po ustanovitvi Društva za slovenske študije je skupina članov (James Davis, Jože Pirjevec, Alessio Lokar, Emidio Sussi, Toussaint Hočevar in Bogdan Novak) objavila v reviji *Nationalities Papers* članke o slovenski manjšini v severni Italiji. Na to temo je izšla revija *Papers in Slovene Studies* leta 1977 (Novak 1977), ki jo je uredil Rudolph Šušel. Objave so bile dokaz strokovnega zanimanja za slovenistiko v Severni Ameriki in obenem dokaz povečanega sodelovanja med člani društva v Severni Ameriki in kolegi po svetu. Omenimo lahko tudi izvolitev Janka Lavrina za častnega član društva leta 1985 (Rogel 2012) in poster na AAASS konferenci leta 2008.⁵ Tako kot je strokovnjake v društvu zanimala Lavrinova dejavnost v angleškogovorečem svetu, so bile trajno prisotne tudi druge teme, kot na primer mednacionalni odnosi in regionalizem, ki so jim bili posvečeni prispevki v *Nationalities Papers*.⁶

3 »[...] is a demonstration of a territorially dispersed operationally interlinked cultural system, which acquires its identity by its operational activity rather than by territorial contiguity or institutional implementation.«

4 Projekt se imenuje Prostor slovenske literarne kulture: Literarna zgodovina in prostorska analiza z geografskim informacijskim sistemom (Perenič 2012: 59). Vodja projekta sta Marko Juvan in Urška Perenič.

5 S povabilom organizatorja konference AAASS v Philadelphiji, Leopoldine Plut-Pregelj, je slovenska režiserka Ana Nuša Dragan 22. 11. 2008 predstavila svoj dokumentarni film o Lavrinu. Leto kasneje je v Moskvi izšel zbornik *Janko Lavrin i Rossija* (Sozina 2011).

6 Odnosi med etničnimi skupinami in Italiji so še vedno aktualni (prim. Pisk 2012).

Mejniki v zgodovini revije je bil *Four Hundred Years of the South Slavic Protestant Reformation, 1584–1984*, (1984/1986), ki jo je uredil Henry Cooper. Ta številka je prinesla devetnajst prispevkov iz različnih področjih, na primer razprave literarnih zgodovinarjev Borisa Paternuja in Jožeta Pogačnika ter jezikoslovca Jožeta Toporišiča. Novost številke je bilo dejstvo, da je bila polovica prispevkov iz družboslovnih ved, druga pa iz humanistike.⁷

Strokovna kakovost revije

Tom M. S. Priestly, ki je urejal *Slovene Studies* od leta 1985 do sredine devetdesetih let, je nadaljeval z zastavljeno vsebinsko orientacijo revije. V prvi številki pod njegovim uredništvom je Henry Cooper objavil članek o Trubarju in svoj prevod pesmi Krst pri Savici, Joseph Conrad in Herbert Galton (oba z univerze Kansas) sta objavila razpravo o slovenski folklori in jeziku. Miran Hladnik (1985) je prvič objavil rezultate svojih jezikoslovnih raziskav v sedmi številki *Slovene Studies*. Hladnik je bil tudi eden izmed prvih treh lektorjev na Univerzi Kansas.⁸ Lektorji s Filozofske fakultete so imeli velik vpliv na slovenistiko v ZDA.

Posebno pozornost zasluži osmi zvezek *Slovene Studies* (1986). Večina člankov v tej številki, ki so jih prispevali Matjaž Klemenčič, Erik Kovačič, Linda Bennett, Katica Cukjati in Rada Genoria, je obravnavala izseljenško problematiko, medtem ko sta Dimitrij Rupel in Silvo Devetak prispevala razpravi o slovenskem jeziku v Jugoslaviji. Toussaint Hočevar (1986) je napisal kratek življenjepisa o Mary Molek, pisateljici in soprogi bivšega urednika izseljenškega časopisa *Prosveta*, ki je finančno podpirala revijo.

Rado Lenček je vedno poudarjal strokovno in akademsko naravo Društva za slovenske študije in njegove revije v odnosu do slovenskih etničnih, podpornih ali verskih organizacij v ZDA. Kot urednik je Tom Priestly uvedel strokovne recenzije za članke (peer review), ki naj bi zagotavljale strokovno kakovost člankov o izseljenstvu in seveda tudi kasnejših prispevkov. Od konca osemdesetih let je revija objavila več gradiva iz antropologije, sociologije in sociolingvistike. Priestly je tudi vsebinsko razširil revijo s sodobnimi prevodi poezije in leposlovja. Tako so bili objavljeni npr. Bigginsovi prevodi Kocbekovih pesmi (1990) in dve dvojezični številki slovenskega leposlovja, ki jih je uredil Henry Cooper. Postopoma so bili predstavljeni skoraj vsi žanri slovenske literature v angleškem prevodu: John Cox (2001, 2003) je prevedel potopis Mateja Dolenca *Vloga mojih škornjev v angolski revoluciji*⁹ in Kocbekovo *Premišljevanje o Španiji*.¹⁰ Zadnja novost na področju prevodov je bila objava odlomkov iz romana *Svinjske nogice* v različne jezike kot plod sodelovanja z Javno agencijo za knjigo (Stergar 2012).

Devetdeseta leta

V devetdesetih letih so bile teme etničnosti in narodnosti bolj izrazite, verjetno zaradi velikih sprememb in konfliktov v Srednji Evropi. Tako je Tom Priestly (1997) napisal analizo venetske

7 V tem času je so bili humanistični prispevki in zborniki na temo Trubarja in protestantizma v manjšini – manj kot 20 % (prim. Bjelčević 2013: 124–125).

8 Druga dva sta bila Ljubica Črnivec in Velemir Gjurin. Hladnik je med svojim delovanjem v Kansasu skupaj s Toussaintom Hočevarjem napisal popularno knjigo *Slovene for Travelers* (1988).

9 Uvod je napisala Alojzija Zupan Sosič.

10 Uvod je napisal Ervin Dolenc.

teorije, ki je postala izvrsten pregled principov zgodovinske lingvistike. Od sredine devetdesetih let so se pojavile še nove teme, kot je razvidno iz posebne številke o Jožetu Plečniku (1996) in etnomuzikologiji (2007), ki ju je uredil Donald Reindl. Povečalo se je tudi število prispevkov o politiki, sodobni zgodovini, ekonomiji in umetnosti. Zgodovinarji Bože Repe, Peter Vodpivec, Ervin Dolenc, Aleš Gabrič, Žarko Lazarevič in številni drugi so prispevali sveže poglede na slovensko zgodovino dvajsetega stoletja. Omembe vreden je prispevek arhivarke v Nacionalnem arhivu ZDA, dr. Amy Schmidt (1994), ki je predstavila na novo dosegljivo gradivo o Jugoslaviji in 2. svetovni vojni. Samo desetletje pozneje je bil v reviji objavljen članek Gregorja Kranjca (2002) o kolaboraciji med vojno, leta 2003 pa članek Petra Vodopivca o sodobnem zgodovinpisju. O novih pogledih na zgodovinpisje so pisali Marko Juvan, Oto Luthar, Miran Štuhec.

V reviji se kot posebnosti objavljajo tudi osebni spomini oziroma odlomki iz knjig spominov – na primer od uglednega ameriškega sociologa Arthurja Vidicha (2000a)¹¹ in Rada Lenčka (2005). Prvi tak prispevek je napisal Metod Milač leta 1994, in sicer o svojih izkušnjah med 2. svetovno vojno.¹²

Zaključek

Slovene Studies je strokovna revija, ki vsebuje tudi nekatere vrste »neakademskega« gradiva, kot so prevodi in spomini. V tem smislu je revija malo podobna stari ruski »debeli« reviji ali ameriški »majhni« (little) reviji. Vzrok za tak format je v članstvu Društva za slovenske študije. Člani so tudi izobraženci, ki se zanimajo za Slovenijo, čeprav niso raziskovalci in profesorji na univerzah. Na ta način je sestav društva vplival na formiranje revije, revija pa bo upoštevala interese članov tudi v prihodnje. *Slovene Studies*, kot večina revij podobnega profila, ni prešla v popolnoma elektronsko obliko. Bralci revije in člani društva so se spremenili: od ustanovitve društva do danes je število naročnikov izven Severne Amerike večje; člani Društva za slovenske študije in naročniki revije so po vsem svetu, npr. na Japonskem, v Rusiji in drugih državah sveta. Pri nadaljnjem razvoju revije bomo skušali upoštevati tudi njihove interese.

Literatura

- BIGGINS, Michael, 1990: Three poems. *Slovene Studies* 12/1. 101–103.
- BJELČEVIČ, Aleš, 2013: Pregled razprav o starejši književnosti po letu 1990. *Slavistična revija* 61/1. 117–134.
- CHRISTIAN, Henry, 1975: From two homelands to one world: Louis Adamic's search for unity. *Papers in Slovene Studies* 1975. 133–144.
- CONRAD, Joseph, 1985: Rituals and customs along the Kolpa (Bela Krajina). *Slovene Studies* 7/1–2. 23–33.
- COOPER, Henry Jr., 1976: Tasso and Prešeren's »Krst pri Savici«. *Papers in Slovene Studies* 1976. 13–23.
- COOPER, Henry Jr., 1985a: Primož Trubar and Slovene literature of the sixteenth century. *Slovene Studies* 7/1–2. 35–50.
- COOPER, Henry Jr., 1985b: France Prešeren. »The Baptism on the Savica« (On the occasion of the 150th anniversary of the death of Matija Čop) 7/1–2. 63–80.
- COX, John, 2001: The role of my boots in the Angolan revolution. *Slovene Studies* 23/1–2. 49–72.
- COX, John, 2003: Reflections on Spain. *Slovene Studies* 25/1–2. 57–62.
- DAVIS, James, 1983: The Slovenes of northeastern Italy: An introduction. *Nationalities Papers* 11/2. 148–151.

- 11 Vidich je avtor klasike *Small Town in Mass Society: Class, Power, and Religion in a Rural Community* (1958). V isti številki je ocenil knjigo Irene Portis Winner *Semiotics of Peasants in Transition: Slovene Villagers and Their Ethnic Relatives in America* (Vidich 2000b).
- 12 Dimitrij Rupel (2001) bo za *Slovene Studies* napisal oceno knjige *Resistance, Imprisonment and Forced Labor: A Slovene Student in World War II*.

Prihodnost v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi

- DERBYSHIRE, William, 1976: Some Comments on the Origins of Homonymy in the Slovene Language. *Papers in Slovene Studies* 1976. 99–106.
- DRAGAN, Ana Nuša, 2006–2007: *Janko Lavrin ves slovenski, ves ruski, ves angleški, ves svetovljanski*. Ljubljana: RTV Slovenija.
- GALTON, Herbert, 1985: Imperfective and perfective past tense in Slovene: A definitely non-binary approach. *Slovene Studies* 7/1–2. 51–56.
- HLADNIK, Miran, 1985: Slovene popular novels about emigration in the nineteenth century. *Slovene Studies* 7/1–2. 57–62.
- HLADNIK, Miran, HOČEVAR, Toussaint, 1988: *Slovene for travelers*. Ljubljana: Center za ekonomsko in turistično propagando.
- HOČEVAR, Toussaint, 1975: Economic determinants in the development of the Slovene national system. *Papers in Slovene Studies* 1975. 27–38.
- HOČEVAR, Toussaint, NOVAK, Bogdan, 1983: Comments. *Nationalities Papers* 11/2. 186–189.
- HOČEVAR, Toussaint, 1986: Mary Molek: Author, editor, curator (1909–1982). *Slovene Studies* 8/1–2. 5–8.
- KRANJEC, Gregor, 2002: Two solitudes revisited: A historiographical survey of collaboration in Slovenia during World War II. *Slovene Studies* 24/1–2. 3–26.
- LENCEK, Lena, 1976: Selected themes of Slovene folk ballads. *Papers in Slovene Studies* 1976. 56–89.
- LENCEK, Rado, 1975: On Slavic heritage in Slovene culture. *Papers in Slovene Studies* 1975. 145–166.
- LENCEK, Rado, 2005: Rajko Ložar: A small nation's uprooted scholar in America. *Slovene Studies* 27/1–2. 3–25.
- LUCKMANN, Thomas, 1989: Prolegomena to a social theory of communicative genres. *Slovene Studies* 11/1–2. 159–166.
- MILAČ, Metod, 1994: The war years, 1941–1945: From my experiences. *Slovene Studies* 16/2. 31–47.
- MILAČ, Metod, 2002. *Resistance, imprisonment and forced labor. A Slovene student in World War II*. New York: Peter Lang.
- MINNICH, Robert, 1989: Tradition in the face of modernization: Cultural continuity and 'deagrarization' in the village of Ukve. *Slovene Studies* 11/1–2. 97–101.
- NOVAK, Bogdan, 1975: At the roots of Slovene national individuality. *Papers in Slovene Studies* 1975. 79–126.
- NOVAK, Bogdan, 1977: American policy towards the Slovenes in Trieste, 1941–1974. *Papers in Slovene Studies* 1977. 1–25.
- PERENIČ, Urška, 2012: Prostor v literaturi in literatura v prostoru. *Slavistična revija* 60/3. 259–264.
- PIRJEVEC, Jože, 1983: Slovene nationalism in Trieste, 1848–1982. *Nationalities Papers* 11/2. 152–161.
- PISK, Marjeta, 2012: Nationalizing the folksong tradition of Goriška Brda. *Slavistična revija* 60/3. 499–515.
- PRIESTLY, Tom M. S., 1976: Consonant alternations in the dialect of Sele Fare. *Papers in Slovene Studies* 1976. 120–164.
- PRIESTLY, Tom M. S., 1997: Vandals, Veneti, Windischer: The pitfalls of amateur historical linguistics. *Slovene Studies* 19/1–2. 3–41.
- ROGEL, Carole, 1975: Slovenia today: A comment. *Papers in Slovene Studies* 1975. 127–132.
- ROGEL, Carole, 2012. A brief history of the SSS's forty years. *Slovene Studies* 34/1–2. 203–209.
- RUPEL, Dimitrij, 2001: Ocena knjige Resistance, imprisonment and forced labor: A Slovene student in World War II. *Slovene Studies* 23/1–2. 103–105.
- SCHMIDT, Amy, 1994: WW II Yugoslav materials in the National Archives. *Slovene Studies* 16/1. 13–30.
- SOZINA, Julija (ur.), 2011: *Ianko Lavrin i Rossiia*. Serija Slavica et Rossica. Moskva: Rossiiskaia akademiiia nauk, Institut slavianovedeniiia.
- STERGAR, Katja, 2012: The Slovenian Book Agency and forms of international promotion, or why sample translations? *Slovene Studies* 34/1–2. 95–97.
- SUSSI, Emidio, 1983: Psycho-sociological aspects of relations among three ethnic groups: Slovenes, Italians, and Friulians. *Nationalities Papers* 11/2. 176–185.
- SUSSI, Emidio, 2012: A brief history of the SSS's forty years. *Slovene Studies* 34/1–2. 203–209.
- VELIKONJA, Jože, 1975: Slovene identity in contemporary Europe. *Papers in Slovene Studies* 1975. 1–26.
- VELIKONJA, Jože, 1989: Landscapes of Slovenia. *Slovene Studies* 11/1–2. 137–146.
- VIDICH, Arthur, BENSMAN, Joseph, 1958: *Small town in mass society: Class, power, and religion in a rural community*. Garden City, NJ: Doubleday.
- VIDICH, Arthur, 2000a: Recollections of a Slovene boyhood in America. *Slovene Studies* 22/1–2. 119–168.
- VIDICH, Arthur, 2000b: Ocena knjige Irene Portis Winner *Semiotics of peasants in transition: Slovene villagers and their ethnic relatives in America*. *Slovene Studies* 22/1–2. 169–174.
- VODOPIVEC, Peter, 2003: Historiography in Slovenia today. *Slovene Studies* 25/1–2. 5–22.